

Gorenja vas pri Šmarjeti

Vas je razložena na valovitem pobočju med potokom Zavetišnico in reko Raduljo. Po terciarnem vinogradniškem gričevju so raztreseni zaselki Mevce, Dolina, Podkrajec, Hrib in Ravnik.

Vodnjak v Gorenji vasi

Vodnjak leži v naselju Gorenja vas pri Šmarjeti na nadmorski višini 197 m. Napaja se iz izvirnega zajetja, okoli katerega je zgrajen kamniti obod vodnjaka. Značilnost vodnjaka je predvsem njegova oblika, saj je vodnjak sestavljen iz treh delov: izvirnega vodnjaka s periščem, napajališča za živino in lesene „vage“ oz. vzvoda z utežjo

za vleko vode iz vodnjaka. Gre za tipičen primer vodnjaka na vzvod, ki se je v prejšnjem stoletju uporabljal na celotnem območju Dolenjske in Bele Krajine.

Globok je približno 3 m. Zidan je iz kamna, zunanje ogrodje je osmerokotno. V drugi polovici 20. stoletja je bil vodnjak obnovljen, prav tako perišče za pranje perila in napajališče za živino v neposredni bližini. Kot pravijo vaščani, je bil vodnjak nekoč nepogrešljiv zaradi pitne vode, ki je skoraj nikoli ni zmanjkalo, le v najhujši suši. Iz vaške „štirne“ so dekleta vodo nosila v škafih na glavi. Voda iz vodnjaka se je uporabljala za umivanje, pripravo živil, kuho, pranje in napajanje živine. Na perišču so ženske prale perilo. K vodnjaku so vaščani vodili napajat živino in včasih je bilo treba celo čakati v vrsti, da se je napajališče izpraznilo.

Vodnjak v današnjem svetu ni več nuja, je pa zanimivost, ob kateri se vaščani še vedno družijo in zbirajo.

V okviru obnove vodnjaka leta 2011, ki sta ga sofinancirala Heliosov sklad za ohranjanje čistih slovenskih voda in Ministrstvo za okolje in prostor, so bila izvedena obnovitvena dela na notranjem in zunanjem delu vodnjaka, obnovljeni so bili korito, perišče in struga potoka, postavljeno novo leseno dvigalo – „vaga“ in urbana oprema ter urejeno parkirišče.